

Ad Braat, bestuivingsimker bij een zaadteeltbedrijf

door Martin Schyns

Bij het internationale zaadteeltbedrijf Nunhems Zaden BV in het Limburgse Haalen is Ad Braat als beroepsimker werkzaam. Hij verzorgt de bijen en andere insecten die ingezet worden bij de bestuiving van groentegewassen.

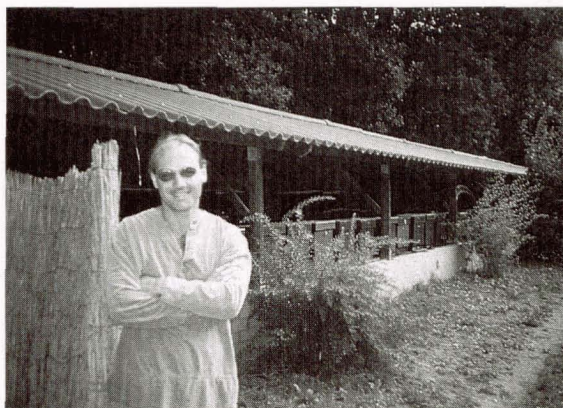
Het interview vindt plaats bij een enorme bijenhal op een van de vijf standplaatsen die in de omgeving van het bedrijf in gebruik zijn. Enthousiast en duidelijk wordt door Ad Braat uitgelegd hoe het een en ander in zijn werk gaat: "Mijn streven is om ieder jaar ongeveer 110 bijenvolken in te winteren. Van deze volken maak ik in het voorjaar sterke kunstzwermen in 6-ramers. Die worden op de phacelia gezet die speciaal voor dit doel gezaaid wordt. Doordat sommige van deze kunstzwermen zich zo snel ontwikkelen kunnen er nog een kleine veertig broedafleggers gemaakt worden zodat er in totaal 150 6-ramers bevolkt worden.

Vanaf eind mei tot eind juli is er vanuit het bedrijf de grootste behoefte aan bestuivingsvolken. De 6-ramers worden meestal in plastic tunnels en onder glas geplaatst. Deze tunnels zijn insectendicht afgesloten en meestal moeten de volkjes gevoerd worden. Daar optimale bestuiving een vereiste is moeten de volkjes iedere dag gecontroleerd worden. Als ik een tunnel of kas binnenstap luister ik eerst of 'het zoemt'. Is dit het geval dan is meestal alles in orde. Het is absoluut noodzakelijk dat er een leggende moeder in de volken zit. De 6-ramers worden in de meeste gevallen bijgevoerd. Als ze aan het eind van het seizoen hun bestuivingstaak volbracht hebben zijn ze helemaal verzwakt. Deze verzwakte volkjes verzamelen we op een aparte standplaats omdat het ziekterisico waarschijnlijk groter is. Meestal komen er na verenigen nog een aantal volken uit die ingewinterd kunnen worden. In het kader van ziektepreventie worden alle kasten na een schoonmaakbeurt met een gasbrander ontsmet. Dit is ook weer een onderdeel dat de bedrijfszekerheid van de bestuiving moet vergroten. Eigenlijk komt het erop neer dat de gehele manier van werken erop gericht is dat de continuïteit van het bestuiven zoveel mogelijk onder controle van het bedrijf zelf staat. Vanzelfsprekend is het weer een factor waar wij wel

degelijk rekening mee moeten houden. Het is zowel van invloed op de bijen als op de bloei van planten.

Eén keer ging het bijna fout door de weersomstandigheden. Hagelbuiten in combinatie met een windhoos hadden een enorme ravage aangericht. Het plastic van veel tunnels was kapot en 6-ramers lagen her en der verspreid. We hebben de zaak weer bij elkaar geraapt en de tunnels gerepareerd. De volgende dag hadden we de zaak weer in orde en stonden bijen daar waar nodig. Met extra zorg kregen we de moeren van de meeste volkjes toch weer aan de leg.

Van de 110 hoofdvolen maak ik liefst binnen twee weken kunstzwermen want veertien dagen later moet ik van de eerste volken alweer doppen breken. Ik heb de indruk dat, als ik s'ochtends om ± 10.00 uur begin met kunstzwermen maken, dat de moeder vaak linksboven in de kast zit. Later op de dag zit ze weer vaak meer naar rechts. Dit komt misschien omdat ze in een vast patroon door het broednest gaat. Het scheelt me natuurlijk veel tijd als ik de moeder snel vind. Puur om praktische redenen is gekozen voor de Aalster-

De imker voor zijn stal.

© foto M. Schyns

methode van zwermbeheersing. In plaats van kaskaarten gebruik ik labels die ik met een punaise achter op de kast vastzet. Met behulp van een handig afkortingstysteem geef ik de situatie van het volk weer. De hoofdvolen worden meestal in de open lucht voor bestuivingsdoeleinden ingezet, bijvoorbeeld voor de

bestuiving van een nieuw groenteras dat in een veldproef uitgetest moet worden. In tegenstelling tot de 6-rammers onder glas zullen de hoofdvolken niet verzwakken. Dat is ook niet de bedoeling want ze zijn de basis voor de bestuiving van volgend jaar. Het liefst plaats ik de volken op een matig maar continu drachtgebied met voldoende stuifmeelaanbod. De volken blijven gezond en de ontwikkeling in de volken gaat dan niet zo snel dat ik veel tijd verlies aan zwermbeheersing. Honing wordt er toch niet geslingerd.

Nu, eind augustus, ben ik de verschillen tussen de hoofdvolken aan het verkleinen door de zwakkere volken enkele kilogrammen bij te voeren. Inwinteren gebeurt met 15 kg suiker per volk. Tijd om op grote schaal suiker op te lossen is er niet. We kopen daarom opgeloste suiker in 1.000-litervaten. Hier gebruiken we redelijk veel van omdat we ook s'zomers onder glas moeten bijvoeren".

Ad Braat verzorgt de bijen nu sinds een jaar of zes. Via een interne vacature heeft hij zijn voorganger opgevolgd die dit werk al dertig jaar deed en met pensioen ging. Inmiddels is hij zelf bezig om een assistent in te werken voor het geval hijzelf bijvoorbeeld in geval van ziekte de bijen niet kan verzorgen. Naast bijen zet Nunhems Zaden BV ook nog andere bestuivers in. Ad Braat: "Sinds een jaar of twee worden ook hommels ingezet. Vaak in combinatie met bijen om ook bij lagere temperaturen en bij donker weer een optimale bestuiving te garanderen.

© foto M. Schyns

Ieder jaar worden ook grote aantallen vliegen ingezet. Hiertoe worden enorme hoeveelheden maden ingekocht die na het verpoppen in klimaatkamers koel opgeslagen worden. Als ze uit de koeling gehaald

worden zullen ze snel uitvliegen. Ze worden ingezet in kleine kooien met een oppervlakte van enkele vierkante meters. Deze kooien van gaas zijn te klein voor een 6-ramer. Er wordt momenteel geëxperimenteerd met de inzet van solitaire bijen. Er worden proeven gedaan met *Osmia rufa*, de rode metselbij. In de toekomst kunnen solitaire bijen misschien ook in de kleine kooien ingezet worden." Inmiddels hebben we al enkele uren gesproken en kunnen we nóg gemakkelijk enkele uren volpraten. Maar het bestuivingsbedrijf binnen Nunhems Zaden komt een beetje tot rust want Ad Braat heeft voor het eerst sinds lange tijd een week vrij. Bedankt voor het interessante interview en een prettige vakantie!

Studiedag bijenteeltonderwijs 4 november

De groep Zuid-Holland van de VBBN organiseert op zaterdag 4 november a.s., mede namens de VBBN, een studiedag over het bijenteeltonderwijs.

Het is de bedoeling dat op deze dag duidelijk wordt hoe het beleid ten aanzien van het bijenteeltonderwijs in Nederland tot stand komt, hoe de inhoud van de cursussen wordt bepaald, hoe de subsidies nu en in de toekomst worden vastgesteld en hoe de imkers op al deze zaken invloed kunnen uitoefenen. Hiertoe zijn vijf sprekers uitgenodigd die terzake kundig zijn. Na een forumdiscussie met deze sprekers, hopen we voldoende informatie te hebben om met succes aan de toekomst van het bijenteeltonderwijs te kunnen werken. Gespreksleider van deze dag is Jos Plaizier, voorzitter van de VBBN groep Utrecht.

Doelgroepen voor deze studiedag zijn: besturen van imkersverenigingen (ook niet-VBBN), cursuscoördinatoren, bijenteeltleraren, directies van AOC's en betrokkenen bij beleidsvorming en uitvoering van cursussen.

De studiedag wordt gehouden in Diergaarde Blijdorp te Rotterdam. Deelname is gratis. Het aantal deelnemers is echter beperkt. Heeft u interesse, dan kunt u zich, vóór 28 oktober a.s., melden bij Hans Gerritsen, 010-4205529. U krijgt dan het programma voor deze dag toegestuurd.